ΕΤΟΣ Α'—ΑΡΙΘ 6. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 6 Αὐγούστου 1878. ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'

ΚΟΡΙΝΝΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ ΕΝΥΑΛΗΣ | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 8. ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 12 –Ἕκαστον φυλ. τιμᾶται λ. 10.–Γραφεῖον Κορίννης, ἐν τῷ τυπ. τῆς Κορίννης.–Αἱ τὸ περιοδικὸν ἀφορῶσαι ἐπιστολαὶ διευθύνονται πρὸς τὸν ἐκδότην. | ΕΚΔΟΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΙΩΤΗΣ

ΩΡΑΙ ΣΠΟΥΔΗΣ

ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ φύσις στίλβει καθαρὰ ἐμπρός μας ὡς ἀδάμας,
οὐδ' εἰς ὑμίχλην κρύπτεται, καὶ εἰς τὰ βλέμματά μας
ἀνοίγει τὸ βιβλίον της.
Ἀμβλυωπεῖ τὸ ὄμμα μας κ' ἡ ἀμυδρά μας κρίσις·
ἀλλ' ἂν ζητήσωμεν τὸ φῶς, ἐμπρός μας κεῖται λύσις
σαφὴς τῶν μυστηρίων της.

Α'

Τολμῶ νὰ σᾶς προσκαλέσω, φίλοι ἀναγνῶσται καὶ σεμναί μου ἀναγνώστριαι, εἰς μελέτας, αἵτινες, εἰ καὶ αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς λίαν σοβαραὶ καὶ χρησιμώταται εἰς πάντα ἄνθρωπον, δὲν θὰ εἶναι ὅμως καὶ πάντῃ ἀτερπεῖς. Πρόκειται νὰ σπουδάσωμεν, ἐὰν μοὶ τὸ ἐπιτρέψητε, κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων ἡμῶν, ἓν μέγα καὶ ὡραῖον βιβλίον, τοῦ ὁποίου αἱ σελίδες ἀφιεροῦσι γραμμάς τινας καὶ περὶ ὑμῶν αὐτῶν, τῶν οἰκιῶν σας, τῶν σχολείων, τῶν ἐργαστηρίων, τῶν θεάτρων, τῶν περιπάτων, τῶν διασκεδάσεων, τῶν προσφιλῶν ἡμῖν ὄντων, τὰ ὁποῖα ζῶντα λατρεύετε ἢ τῶν ὁποίων ἀπαρηγόρητοι τὴν ἀπώλειαν θρηνεῖτε, ἐν γένει περὶ πάντων. Τὸ βιβλίον τοῦτο περιλαμβάνει τὰς Ἀθήνας, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Εὐρώπην, τὴν Γῆν, τὸν κόσμον ὅλον καὶ εἶναι *τὸ Βιβλίον τῆς Φύσεως*. Ἀσκεπὴς καὶ περιδεὴς προσέρχομαι ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς ταύτης «Πανδέκτης», τὴν ὁποίαν διὰ πυρίνων γραμμάτων ἐχάραξεν ὁ δάκτυλος τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία περιέχει πᾶσαν ἀνθρωπίνην γνῶσιν, καὶ τὴν ὁποίαν πάντες εἴδετε καὶ βλέπετε, ὀλίγοι ὅμως ἐδυνήθητε νὰ νοήσετε διὰ νὰ τὴν ἀναγνώσητε, διότι περικαλύπτει αὐτὴν μυστηριώδης πέπλος. Ἀνέλκω ὀλίγον τὸν πέπλον τοῦτον, ὃν ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια κατώρθωσεν μικρόν, ἂν οὐχὶ ἐντελῶς, νὰ ἀνασύρῃ καὶ ἀναγνώσῃ ὀλίγας ἐπὶ τοῦ βιβλίου τούτου γραμμάς, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πρώτης αὐτοῦ σελίδος; ἀναγινώσκω «οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ.»

Ἐσκέφθητέ ποτε ἆρά γε ὑμεῖς, ἂν τὰ ἀπώτατα ἐκεῖνα φωτοβόλα ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ δύνανται νὰ ἔχωσι σχέσιν τινὰ πρὸς τὸν πλανήτην τοῦτον, τὸν ὁποῖον ἡμεῖς κατοικοῦμεν, ἂν οἱ μακάριοι αὐτῶν κάτοικοι δύνανται νὰ εἶναι συγγενεῖς μας, οἵτινες ἴσως μᾶς βλέπουσιν μετὰ συγκινήσεως; οἵτινες ἴσως ἐπιθυμοῦν νὰ μᾶς ὁμιλήσουν καὶ νὰ μᾶς περισφίγξουν τρυφερῶς εἰς τὰς ἀγκάλας των; Ὑποθέσατε πρὸς στιγμήν, ὅτι σᾶς ἦτο πάντῃ ἀδύνατον νὰ ὑπερβῆτε τὰ περικυκλοῦντα τὴν χώραν ὑμῶν ὄρη καὶ νὰ ἴδητε τὸν πέραν τοῦ ὁρίζοντός σας ἀνελισσόμενον κόσμον. Ἐγκάθειρκτοι οὕτως ἐντὸς τῆς λεκάνης ταύτης αἰωνίως ὑπὸ τῆς περιωρισμένης νοητικότητός σας, θὰ ἐφαντάζεσθε ὅτι πέραν τῶν ὁρίων τούτων ἐδύνατο νὰ ὑπάρχῃ ἄλλος κόσμος ὅμοιος πρὸς τὴν πατρίδα σας; Θὰ ἐπιστεύετε τότε βεβαίως ὅτι ὄπισθεν τῶν κύκλω ὑμῶν ἐγειρομένων ὀρέων ὑπάρχει χάος, χάος φοβερόν, χάος ἀτελεύτητον. Καὶ ὅμως, ὅπως εἶναι ἀληθὲς ὅτι πέραν τῆς οἰκίας ὑμῶν εἶναι ἡ τοῦ γείτονος, πέραν αὐτῆς ἄλλη, πέραν τῶν συνοικιῶν τούτων ἡ ὅλη πόλις, πέραν ταύτης ἄλλη, πέραν τῶν πόλεων ὁλόκληρος ἡ χώρα, τὸ κράτος, ἡ Εὐρώπη, ἡ Γῆ πᾶσα, οὕτω καὶ πέραν τῆς Γῆς ὑπάρχει ἡ ἀτμόσφαιρα, πέραν ταύτης ὁ αἰθήρ, πέραν τοῦ αἰθέρος πολὺ μακράν, ἔνθεν μὲν ὁ Ἄρης, ὁ Ζεύς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανός, ὁ Ποσειδῶν, ἔνθεν δὲ ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἥλιος, τὰ ἀναρίθμητα ἄστρα, ἀπέχουσι δὲ τὸ ἓν τοῦ ἑτέρου, ὡς ἐν τῇ Γῇ ἡ μία συνοικία, ἡ μία χώρα, τὸ ἓν κράτος, ἡ μία ἤπειρος, ἡ μία θάλασσα τῆς ἄλλης, ὡς εἰς ἓν οἱονδήποτε φυσικὸν σῶμα, τὸν λίθον π. χ., τὸ ἓν ἄτομον τοῦ ἑτέρου.

Μὴ θαυμάσητε ἂν ἡ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀτόμου τοῦ περιωρισμένου λίθου εἰς τὸ ἕτερον ἀπόστασις, ἥτις εἶναι μηδαμινή, ἀνεπαίσθητος, δὲν φαίνεται ὅτι δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἄστρον ἐν τῷ ἀπείρῳ οὐρανῷ, ἥτις εἶναι τοσούτῳ τεραστία. Τὸ σύμπαν εἶναι ἡ ἐπ' ἄπειρον μεγαλογραφία τοῦ λίθου, ὁ λίθος εἶναι ἡ πεπερασμένη μικρογραφία τοῦ σύμπαντος. Φαντάσθητε πρὸς τούτοις ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι τὰ ἄτομα, ἤτοι τὰ ἐλάχιστα μόρια διὰ τὸν ὅλον λίθον, τοῦτ' αὐτὸ εἶναι καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ αἰωρούμενα ἄστρα, ἐν οἷς καὶ ἡ ἡμετέρα γῆ, χωρὶς ἕκαστον διὰ τὸ Σύμπαν. Ἀναλογίσθητε ὅτι διὰ οἵας μυστηριώδους δυνάμεως τὰ ἀπ' ἀλλήλων ἀφιστάμενα ἄτομα τοῦ λίθου δὲν πίπτουσιν, ἑπομένως δὲν καταστρέφουσι τὴν συνοχὴν αὐτῶν, ἀλ-

λὰ συγκρατοῦνται καὶ ἀποτελοῦσι τὴν μορφήν, ἣν βλέπομεν ἐν τῇ περιωρισμένῃ ὕλῃ τοῦ φυσικοῦ σώματος. ὅπερ καλοῦμεν *λίθον*, διὰ τῆς αὐτῆς καὶ τὰ ὡσαύτως ἀπ' ἀλλήλων διϊστάμενα ἄτομα τοῦ σύμπαντος, ἤτοι τὰ ἄστρα, δὲν πίπτουσιν, ἑπομένως δὲν καταστρέφουσι τὴν συνοχὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκρατοῦνται καὶ ἀποτελοῦσι τὸ παναρμόνιον ἐκεῖνο ὅλον, τὸ ὁποῖον καλοῦμεν *κόσμον*. Εὐτυχῆ δὲ θέλω λογίσῃ ἐμαυτόν, ἐπειδὴ κεῖς μου ἀναγνῶσται, ἂν κατόρθωσα οὕτω νὰ δώσω ὑμῖν εὐκρινῆ τινα ὁπωσοῦν ἔννοιαν τοῦ ἄλλως τοσούτῳ μυστηριώδους καὶ ἀκατανοήτου τούτου ἀπείρου, ὅπερ ἐφαντάσθημεν ὡς ἓν φυσικὸν σῶμα, ἀποτελοῦν ἓν ὅλον ἁρμονικόν, ὡς μία ἄλυσιν, ἀτελεύτητον ἧς τὸν ἕνα κρίκον παριστᾷ ἡ ἡμετέρα Γῆ, ὡς μίαν τεραστίαν μηχανήν, ἧς ἡ Γῆ δὲν εἶναι ἄλλο ἢ ἓν ἐλάχιστον μέρος ἢ ἐλατήριον. Ἂν δὲ τὰ μόρια, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ὁ λίθος, εἶναι μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως ἢ ὕλης, διατί ἄρά γε τὰ ἄστρα, τὰ ἐπ' ἴσης ἄτομα ταῦτα τοῦ ἀπείρου, παραχθέντα πάντα ἐκ τῆς αὐτῆς ἀρχεγόνου μάζης, πρέπει νὰ εἶναι διαφόρου πρὸς ἄλληλα φύσεως ἢ ὕλης; Ἄ, βεβαίως δὲν πρέπει νὰ διαφέρωσι τὰ ἄλλα ἄστρα ἀπὸ τὸ ἡμέτερον, τὸ ὁποῖον καλοῦμεν Γῆν. Ἀναμφιβόλως καὶ ἐκεῖνα πρέπει νὰ κατοικῶνται ἀπὸ πλάσματα παρόμοια καὶ συγγενῆ πρὸς ἡμᾶς.

Ἕπεται συνέχεια. Χ. ΚΑΡΜΙΤΣΗΣ

ΑΣΑΚΕΣΠΕΙΡΙΑ

Α΄

Οἱ τελευταῖοι οὗτοι χρόνοι ἀπέδειξαν, ὅτι ἐκ πάντων τῶν μετάλλων καὶ τῶν σκληροτέρων λίθων διαρκέστερα καὶ μακροβιώτερα εἶναι αἱ συμβολαιογραφικαὶ πράξεις. Τὰ μέταλλα ὀξυδοῦνται καὶ φθείρονται, οἱ λίθοι συντρίβονται καὶ ἀφανίζονται, ἀμφότερα δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παραχώνονται· ἀλλ' ἡ συμβολαιογραφικὴ πρᾶξις παραμένει ἐς ἀεὶ καὶ εἰς τοὐμφανές, παραδιδομένη ἀπὸ προκατόχου εἰς διάδοχον Συμβολαιογράφον, ὡς ἀποτελοῦσα ἀναπόσπαστον καὶ ἀναλλοίωτον μέρος τοῦ sacrosanto ἀρχείου του.

Ἂν οἱ πρόγονοι ἡμῶν εἶχον Συμβολαιογράφους, καὶ ἂν, ἀντὶ τῶν ἐνεπιγράφων λίθων, προετίμων τὰς συμβολαιογραφικὰς πράξεις, οἱ κκ. Κουμανούδης καὶ Φιντικλῆς θὰ τὴν εἶχον πολὺ καλά. Δὲν θ' ἀνεζήτουν εἰς μάτην λίθινόν τινα ἐπιγραφὴν, ὅπως ἀνακαλύψωσι τὴν καταγωγὴν τοῦ πρὸς νότον τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου ἀρχαίου βαλανείου—δῆλα δὴ τῶν ἠρειπωμένων θεμελίων του μόνον,—καὶ πειθόμενοι ὅτι τὸ βαλανεῖον τοῦτο δὲν εἶναι τὸ περιλάλητον ἐκεῖνο τοῦ Λουκιανοῦ ἢ Παυσανίου, δὲν ἐνθυμοῦμαι καλῶς, θὰ ἐπέτρεπον νὰ οἰκοδομηθῇ, ἂν καὶ μικρὸν τὸ ἐκ τούτου ὄρελος διὰ πολλοὺς εὐνοήτους λόγους, εἰς καλλιτέραν θέσιν τὸ ὀδύσσειαν ὅλην περιπετειῶν ὑποστὰν μέγαρον τῆς Ἐκθέσεως, καὶ δὲν θὰ ἤκουον τὰ ἐξ ἁμάξης παρὰ τοῦ κ. Βουρνούφ . . . εὐλόγως λίαν.

Ὤ! εἶναι λαμπρὸν πρᾶγμα ἡ συμβολαιογραφικὴ πρᾶξις, εἰς μαρτύριον τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς πατρότητος οἱουδήποτε ἔργου. Ἂν χρῆσιν αὐτῆς ποιήσωνται ἐγκαίρως οἱ κατασκευασταὶ τῶν σημερινῶν πρωτοτύπων κωμῳδιῶν μας, θὰ ὑπάρχῃ αἰωνίως ἀδιαφιλονείκητος ἀπόδειξις τῆς πρωτοτυπίας των, καὶ δὲν θὰ τρέξωμεν τὸν κίνδυνον πολλὰ ἀριστουργήματα τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς δραματικῆς τέχνης νὰ δυσφημισθῶσι μεθαύριον ὡς μεταφράσεις, διότι θὰ συμπέσῃ νὰ συνταυτισθῶσι μὲ ἔργα μεταγενεστέρων εὐρωπαίων κωμικῶν. Ἡ συμβολαιογραφικὴ πρᾶξις θὰ διατρανώσῃ ἀναμφιρήστως διὰ τῆς ἡμερομηνίας της τὴν προτεραιότητα τῶν ἡμετέρων ἔργων, ἐνῷ τὸ ἔτος τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου δυνατὸν νὰ κατηγορηθῇ ὡς πλαστὸν, ὡς μὴ παρέγον πλήρη, βεβαίαν καὶ ἀδιαφιλονείκητον ἀπόδειξιν τῆς ἐποχῆς τῆς συγγραφῆς.

Ἂν ὁ ἄγγλος Σακεσπεῖρος μετεχειρίζετο ἐν καιρῷ τὴν συμβολαιογραφικὴν πρᾶξιν, δὲν θὰ ἐπάθαινεν ὅ,τι ἔπαθεν ἐπ' ἐσχάτων ἀπὸ τοὺς ἐξαδέλφους του Γάγκεις.

Τί δ' ἔπαθεν ὁ δαιμόνιος οὗτος δραματουργός;

Ὅ,τι κριτικὴ . . . τολμηρὰ δύναται νὰ γεννήσῃ. Ἡ κριτικὴ ἄλλοτε, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Dumas τῆς ἀρχαιότητος μέχρι προ ὀλίγου, ἦτο εὔπιστος· τὴν σήμερον ὅμως εἶναι λίαν πυρρωνική· φανός της εἶναι ὁ—πῶς τὸν λένε;—σκεπτικισμός. Ὤ! ἡ κριτικὴ τὴν σήμερον εἶναι φωτιὰ μοναχή· τὰ βάζει μ' ὅλον τὸν κόσμον, τὰ πάντα ἀρνουμένη... ἐπὶ τὸ εὐκολώτερον· νὰ καταλάβητε ἀφ' ὅ,τι ἐπ' ἐσχάτων ἰσχυρίσθη περὶ ποιήσεως· ὅτι, ἤγουν, ἡ ποίησις εἶναι νόσος ἐπιδημικὴ—διαλείπων τις ἢ κακοήθης πυρετός,—ἐξαρτωμένη ἐξ ἀτμοσφαιρῶν, κλιμάτων, τελμάτων, λόγων κοσμοτελουρικῶν . . . τί ξέρω κ' ἐγώ;

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν ὑπερωκεανίων Σαξώνων ἐπιδράσεως τῆς *παραξενιᾶς* τῆς κριτικῆς, οἱ Ἀμερικανοὶ τὰ ἔβαλαν μὲ τὸν Σακεσπεῖρον καὶ δι' ἄλλους λόγους.

Διὰ τὰς πολιτικὰς δοξασίας του.

Διὰ τὸ θρήσκευμά του.

Οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι Ἄγγλοι τὴν καταγωγὴν, ἀλλὰ μεταπεφυτευμένοι ἐν γῇ παρθένῳ, ζῶντες νέαν ζωὴν, ἀφοῦ ἀπέθεντο τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον. Ὁ Ἀμερικανὸς εἶναι Ἄγγλος χειραφετηθεὶς, ἀφήσας πέραν τῶν θαλασσῶν, ἃς διέβη, τὴν κληρονομίαν τῶν πολιτικῶν προλήψεων καὶ τὸν ζυγὸν τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν. Δι' αὐτὸν δὲν ὑπάρχουν προνόμια γεννήσεως καὶ τάξεως κοινωνικῆς. Ἐρρίφθη μακρὰν τῶν διακρίσεων κοινωνίας ἀριστοκρατικῆς καὶ μοναρχικῆς ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου

σταδίου τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Ἐντεῦθεν ὁ Ἀμερικανὸς, εἰ καὶ θαυμάζων τὸν ἐξάδελφόν του Σακεσπεῖρον, δὲν δύναται ὅμως καὶ νὰ τὸν χωνεύσῃ εἰς μερικά. Ὁ δραματουργὸς τοῦ αἰῶνος τῆς Ἐλισάβετ, ὁ ζήσας ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν μεγάλων, οὓς ἐξύμνησεν ἐν τοῖς στίχοις αὐτοῦ, ὁ, ὡς *ἀληθὴς Ἄγγλος*, θεωρῶν τὴν κοινωνικὴν ἀνισότητα ὡς ὁμαλὴν καὶ φυσικὴν κατάστασιν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου, ὁ ἀνυψῶν τὴν ἀρετὴν τοῦ εὐγενοῦς αἵματος, καὶ ἀποδίδων οὐκ οἶδα τίνα θεῖα προτερήματα εἰς τὸ ἄτομον βασιλέως, ὁ, τοὐναντίον, οὐδεμίαν ἐπιδειξάμενος συμπάθειαν πρὸς τοὺς μικροὺς γεωργοὺς καὶ τεχνίτας, καὶ σαρκαστικῶς πάντοτε καὶ περιφρονητικῶς λαλήσας περὶ τῶν πενήτων καὶ ταπεινῶν, δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ ἦναι ὁ προσφιλὴς δημοτικὸς ψάλτης τῶν Ἑλλήνων, οὐδὲ τὸ βιβλίον του νὰ τεθῇ παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς ὑπὸ τὰ προσκεφάλαια αὐτῶν τιθεμένης πάντοτε Ἁγίας Γραφῆς. Καὶ ταῦτα μὲν διὰ τὰς πολιτικὰς δοξασίας τοῦ Σακεσπείρου.

Διὰ δὲ τὸ θρήσκευμά του, εἶναι γνωστὸν πόσον οἱ διαμαρτυρόμενοι ἀποστρέφονται τοὺς δυτικούς· λέγεις καὶ βλέπουν ἀκόμη τὸ αἷμα τῆς νυκτὸς τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου. Φαίνεται δὲ ὅτι ἀνεκάλυψαν ὁμολογίαν τινὰ πίστεως τοῦ πατρός του, μαρτυροῦσαν ὅτι οὗτος ἐφρόνει τὰ τῶν δυτικῶν· ἔπειτα καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς δράμασι τοῦ Σακεσπείρου προδίδεται ἐν πολλοῖς ὁ παπισμὸς τοῦ συγγραφέως, ἰδίως ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἀμλέτου καὶ τοῦ φαντάσματος. Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἄλλαι ἀλλαχοῦ φράσεις ἀντιστρατεύονται πρὸς τὴν ἰδέαν ταύτην. Ἐν τῷ Ῥωμαίῳ ὑπάρχει μία τις «*ἑσπερινὴ λειτουργία*» (evening mass), ἥτις θέτει εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν τοὺς ὑποστηρίζοντας ὅτι ὁ Σακεσπεῖρος ἦτο καθολικός.

Διὰ τοὺς δύω λοιπὸν τούτους λόγους ἔπαθεν ὁ Σακεσπεῖρος ἀπὸ τοὺς Γάγκεις δεινὸν πάθημα...

Οἱ Ἀμερικανοὶ, ἐπελθόντες κατόπιν τῶν Γάλλων, Γερμανῶν καὶ Ἄγγλων εἰς κριτικὴν ἐξέτασιν τῶν ἔργων τοῦ ἄγγλου δραματουργοῦ, ἀφῆκαν μίαν φωνὴν, ἓν ἐρώτημα.—Τίς ἔγραψε τὸν Σακεσπεῖρον; (Who wrote Shakespeare?)

(Ἕπεται συνέχεια) Δ. ΚΟΝΤΑΡΙΝΗΣ.

Ο ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ

(κατὰ τὸν Carlo Dati.)

Τὸ περιφανὲς καὶ περίεργον ζήτημα, ὁποτέρα δηλαδὴ τῶν δύο νὰ ὑπερισχύῃ κατὰ τὸ συνθέτειν στίχους ἡ Φύσις ἢ ἡ Τέχνη, διατελεῖ εἰσέτι ἄλυτον·[1] ὅ,τι δὲ ζητεῖται ἐν τῇ Ποιήσει τοῦτ' αὐτὸ εἶνε ἀναγκαῖον ἐπίσης καὶ εἰς πάντα ἐκεῖνα τὰ ἐπαγγέλματα, ἅπερ, ἵνα ἐξασκηθῶσι καὶ τελειοποιηθῶσιν, ἀπαιτοῦσιν ἐφαρμογὴν καὶ κλίσιν, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Ζωγραφικὴν τέχνην τῇ ποιήσει παρεμφερεστάτην.

Οὐδαμῶς χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι πᾶσα προσπάθεια τῆς ἐπιμελείας ἢ τοῦ φιλομόχθου ἀποβαίνει ματαία ἄνευ τοῦ ἐνστίκτου τῆς φύσεως, ὡς ἐπίσης οὐδαμῶς πρέπει νὰ ἀμφιβάλλῃ τις ὅτι ἡ μεγαλοφυΐα καὶ ἡ ἐπιῤῥέπεια ἄνευ τῆς σπουδῆς καὶ τῆς τέχνης ὄντως ὑποπίπτουσιν εἰς ἀτελεύτητα πλημμελήματα, ὥστε, ἀποκοπεισῶν τῶν πτερύγων τῆς φύσεως, ἡ τέχνη ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ προβῇ ἀξία θαυμασμοῦ, ἡ δὲ φύσις δὲν δύναται ν' ἀποσοβήσῃ τῶν πταισμάτων τὰς παρεμπτώσεις, ἀφαιρουμένων τῶν ἡνίων τῆς τέχνης· διὸ ἤθελεν εἶσθαι ἀτελὴς ἡ φύσις ἄνευ τῆς παρουσίας τῆς τέχνης καὶ ἡ τέχνη ἀτυχὴς ἄνευ τῆς ἀρωγῆς τῆς φύσεως, ἐὰν ἑκατέρα αὐτῶν ἠξίου νὰ λαμβάνῃ ἀνὰ χεῖρας τοὺς χρωστῆρας, ἐγκαταλιμπανομένη ὅμως ὑπὸ τῆς ἄλλης.

Ἐν τῷ Ἀπελλῇ ἀπεθαυμάσαμεν τῆς τε φύσεως καὶ χάριτος, ἰδίας αὐτῷ προικός, τὴν ἔκπληξιν, αὗται ὅμως ἐκαλλιεργήθησαν καὶ ὑπὸ τῆς τέχνης· ἤδη δὲ ὑπολείπεται ἡμῖν νὰ παρατηρήσωμεν ἐπίσης μετὰ θαυμασμοῦ ἐν τῷ Πρωτογένει τὸ ἔξοχον τῆς τέχνης καὶ τοῦ μόχθου, καθ' ἃ μοναδικὸς ὑπῆρξε καὶ ἄπεο ὅμως δὲν ἐγκατελείφθησαν ὑπὸ τῆς φύσεως· διὸ ὁ καλλιτέχνης οὗτος δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ζωγραφήσῃ μετὰ τοσοῦτον ἐξαιρετικῆς ἐπιμελείας καὶ νὰ ὑποφέρῃ τόσον βαρείας καὶ μακρὰς θλίψεις, ἐστερημένος ἔρωτος πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ καλαισθησίας, ἅπερ ἀποῤῥέουσιν ἐκ τῆς μεγαλοφυΐας, οὔτε θὰ ἐνησχολεῖτο μετὰ τοσαύτης τέχνης εἰς τὸ νὰ καλλιεργῇ τὴν ἰδίαν του τέχνην καὶ νὰ ἀποφύγῃ ἐν ταῖς ζωγραφίαις αὐτοῦ τὴν ζωηρότητα καὶ τὸ βεβιασμένον, ἐὰν ἀπὸ τῆς φυσικῆς ἐπιῤῥεπείας δὲν κατήρχετο εἰς τὸ καλῶς ἀπομιμεῖσθαι, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ τὸ τὴν φύσιν ὑπερβῆναι.

Ὁ Πρωτογένης κατήγετο ἐκ Καύνου, πόλεως τῆς Καρίας ὑποτελοῦς τῇ Ῥόδῳ, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ Ξάνθου πόλεως τῆς Λυκίας.

Ἔζησε καὶ ἤκμασε καθ' ὃν χρόνον καὶ ὁ Ἀπελλῆς, πρὸς ὃν συνηγωνίζετο καὶ οὗ—ὅπερ καὶ παράδοξον—διετέλει φίλος. Κατ' ἀρχὰς ἦτο πτωχός, τοσοῦτον δ' ἐπιμελῶς ἐνησχολεῖτο περὶ τὴν τέχνην, ὥστε ἡ ἐργασία τῷ ἐφαίνετο ἐλαχίστη καί, καθ' ἃ ἔλεγεν ὁ Ἀπελλῆς, οὐδέποτε τῇ ἀληθείᾳ ἀφίστατο αὐτῆς. Οὐδεὶς γινώσκει παρὰ τίνι ἐμαθήτευσε.

Τινὲς ἐπίστευσαν ὅτι ἐπί τινα χρόνον ἐζωγράφει ναῦς· ἐγνωμάτευσαν δὲ οὕτω, λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τοῦ ὅτι, ὅτε αὐτὸς ἐζωγράφει τὰ προπύλαια τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἐποίησε τὴν περιφανῆ *Πάραλον* καὶ τὴν *Ἐμπορίδα* τὴν ὑπ' ἄλλων κληθεῖσαν *Ναυσικάαν*, εἶχε θέσει μεταξὺ ἐκείνων, ἅπερ οἱ καθηγηταὶ καλοῦσι προσθήκας (giunte), μικράς τινας νῆας μακράς, ἵνα καταφαίνηται ἀπὸ τίνων χθαμαλῶν ἀρχῶν προήχθησαν τὰ ἔργα αὐτοῦ εἰς τὸ ὑπέρτατον σημεῖον τῆς δόξης καὶ τῆς περιωνυμίας.

1. Σ. Μ. Τὴν τοῦ Πρωτογένους βιογραφίαν ταύτην συνέγραψεν ὁ Κάρολος Δάτης πρὸ διακοσίων ἐτῶν.

Ἀλλ' ὅ,τι ἐκρίθη ἄξιον πάσης δάφνης ὑπῆρξεν ὁ Ἰάλυσος τῆς Ῥόδου, ἀφιερωθεὶς εἶτα εἰς τὸν ἐν Ῥώμῃ ναὸν τῆς Εἰρήνης καὶ παρὰ πάντων καταθαυμασθεὶς διὰ τὴν θαυμασίαν ἐπιμέλειαν τῆς τέχνης. Διηγοῦνται ὅτι, ὅτε ἔγραφε τὸ ἔργον τοῦτο, ὁ Πρωτογένης ἐτρέφετο μόνον διὰ θέρμων γλυκασμένων, ὅπως οὕτω τήν τε πεῖναν καὶ τὸ δίψος κορέσῃ καὶ τὰς αἰσθήσεις μὴ παχύνῃ διὰ τῆς γλυκύτητος τοῦ χυμοῦ· τοῦτο δὲ θὰ διήρκεσεν ἐπὶ μακρόν, καθόσον ἱστορεῖται ὅτι, ἵνα περαιώσῃ τὴν ἐργασίαν ταύτην, ἐδέησε νὰ κατατρίψῃ ἐνιαυτοὺς ἑπτά. Τετράκις ἐχρωμάτισε τὴν εἰκόνα ταύτην, ἵνα τὴν ἐξασφαλίσῃ ἀπὸ τῶν καταδρομῶν τοῦ χρόνου καὶ ἵνα, ἀπαλειφομένης τῆς ἀνωτάτης χρώσεως, ἀναφαίνηται ἡ ἀμέσως ὑπ' αὐτήν.

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἦτο ἡ καταπλήξασα τὸν Ἀπελλῆν, καίπερ μὴ εὑρίσκοντα ἐν αὐτῇ ἴσην πρός τε τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὸν μόχθον χάριν.

Πάντοτε ὑπῆρξεν ἀμφίβολον καὶ διαφιλονικεῖται εἰσέτι καὶ νῦν τί ὁ Ἰάλυσος παρίστα. Οἱ μὲν δοξάζουσιν ὅτι ἀπεικονίζει τὴν θέαν πόλεως ἢ τμήματός τινος τῆς Ῥόδου· οἱ δὲ τὴν εἰκόνα κυνηγοῦ τινος, ἄλλοι τοῦ Βάκχου καὶ ἄλλοι ἄλλου. Ἐγὼ ὅμως ἐν τοιαύτῃ ποικιλίᾳ δοξασιῶν καὶ ἀμφιβολιῶν ἀποκλίνω πρὸς τὴν γνώμην ὅτι ἐν τῇ εἰκόνι ἐκείνῃ ἐφαίνετο διατετυπωμένον ὡραῖόν τι μειράκιον παριστάνον τὸν ἥρωα Ἰάλυσον, ἱδρυτὴν μιᾶς τῶν τριῶν πόλεων τῆς Ῥόδου τῆς φερωνύμου αὐτοῦ, ἢ τὸν πολιοῦχον θεὸν καὶ τὸν ἰδεώδη τύπον αὐτῆς. Βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ἐκεῖ που ὑπῆρχεν ἐζωγραφημένος θαυμάσιος τὴν τέχνην κύων, ἐν ᾧ ὁ Πρωτογένης δὲν ἐνόμιζεν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀπεικονίσῃ τὸν ὑπὸ τῆς πνευστιάσεως παραγόμενον ἀφρόν, διότι αὕτη—ὅπερ καὶ δυσχερέστερον—καθόλου ἐξεδηλοῦτο ἀλλαχόθεν. Ἀλλ' αὐτὴ αὕτη ἡ τέχνη ἀπήρεσκεν αὐτῷ, οὐδὲ ἐγνώριζε πῶς νὰ μειώσῃ αὐτήν, ἥτις ἐφαίνετο μὲν μεγίστη, ἀλλὰ παρὰ τὸ μέτρον τοῦ ἀληθοῦς, διότι ὁ ἀφρὸς ἐφαίνετο μὲν ἐζωγραφημένος, δὲν ἐγεννᾶτο ὅμως ἐν τῷ στόματι τοῦ ζώου, καὶ τοῦτο παρῆγεν εἰς αὐτὸν κάματον οὐχὶ κοινόν, διότι ἐπεθύμει τὴν ἀλήθειαν ἐν τῇ ζωγραφίᾳ καὶ οὐχὶ τὸ πιθανόν· διὸ συνήθως μὴ ἀρεσκόμενος μετέβαλλε γραφίδα, ἥτις ἐκαλλύνετο ἐν τῇ μεταβολῇ. Ἐπὶ τέλους ἀποδυσπετήσας κατὰ τῆς ἀνακαλυπτομένης τέχνης ἔρριψε τὸν σπόγγον εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὅπερ τῷ εἶχε προξενήσει τὴν ἀηδίαν, καὶ διὰ τῆς πράξεως ταύτης τὸ τυχηρὸν ἀντικατέστησε τὴν φύσιν, διότι ἅμα πεσὼν ὁ σπόγγος εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς εἰκόνος, ἐπέχυσεν ἐπ' αὐτῆς τὰ μόλις πρὸ μικροῦ ἀποξεσθέντα χρώματα, ὡς ἀκριβῶς ἀπῄτει καὶ ἤθελεν ἡ ἐπιμέλεια.

Λέγεται ὅτι, ὅτε ὁ Δημήτριος ὁ Πολιορκητὴς ἔμελλε νὰ πυροπολήσῃ τὴν Ῥόδον, ἀνέστειλεν ἐπί τινα χρόνον τὸ σχέδιόν του τοῦτο, διότι ἡ εἰκὼν αὕτη προσήρτητο εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον τοῦ τείχους, καθ' οὗ αὐτὸς προὐτίθετο νὰ προσάψῃ τὸ πῦρ καὶ ὅτι μὴ δυνάμενος νὰ κρατήσῃ ἀλλαχόθεν τῆς ἀγορᾶς, ἅτε αἰδεσθεὶς τὴν εἰκόνα ἐκείνην, ἀπώλεσε τὴν νίκην· ἄλλοι δὲ προστίθεασιν ὅτι κυριεύσας ὁ Δημήτριος τῶν περιχώρων τῆς Ῥόδου ἐγένετο κύριος καὶ αὐτῆς τῆς ζωγραφίας τῆς ζωγραφηθείσης καὶ σχεδὸν τελειοποιηθείσης ὑπὸ τοῦ Πρωτογένους· ἐπὶ τούτοις δὲ πέμψαντες οἱ Ῥόδιοι πρέσβεις πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν νὰ φεισθῇ τοῦ Ἰαλύσου καὶ νὰ μὴ φθείρῃ τὴν εἰκόνα· εἰς τούτους δὲ ὅτι ὁ Δημήτριος ἀπήντησεν ὅτι θὰ ἔκαιε καὶ ἔφθειρε τὰς τοῦ πατρός του εἰκόνας μᾶλλον ἢ τόσον σπουδαῖον ἔργον· ἡ δὲ ῥῆσις τοῦ ἱστορήσαντος ὅτι ὁ Δημήτριος. κρατήσας τινῶν κακῶς πεφυλαγμένων οἰκοδομημάτων τῆς Ῥόδου, ἔν τινι τῶν ὁποίων ὑπῆρχεν ἡ διάσημος τοῦ Ἰαλύσου εἰκών, προὐτίθετο νὰ ἐμπρήσῃ αὐτά, ὡς θὰ ἔπραττεν ὁ τὴν καλλονὴν τῶν Ῥοδίων μισῶν καὶ τὸ ἔξοχον τοῦ μοναδικοῦ ἐκείνου ἀριστοτεχνήματος ὁ καὶ διὰ ταῦτα ἐκμέτρως ὧν ἐξωργισμένος κατ' αὐτῶν, καὶ ὅτι οὗτοι ἐξέπεμψαν πρὸς τὸν βασιλέα πρέσβεις λαλήσαντας τάδε «καὶ διὰ τίνα λόγον ζητεῖς νὰ καταστρέψῃς τὴν εἰκόνα ταύτην ἐμβάλλων πῦρ εἰς τὰς οἰκίας; Ἐὰν ἁπάντων μὲν ἡμῶν καταστῇς νικητής, τὴν δὲ πόλιν ὑποχείριον λάβῃς, σὺν ἡμῖν καὶ αὐτὴ ὡσαύτως ὁλόκληρος καὶ ἀνέπαφος εἰς σὲ θὰ ἀνήκῃ. Ἐὰν διὰ τῆς πολιορκίας δὲν δυνηθῇς νὰ κατισχύσῃς ἡμῶν, σὲ παρακαλοῦμεν νὰ σκεφθῇς ὅτι μὴ δυνηθεὶς νὰ νικήσῃς τοὺς Ῥοδίους συνῆψες πόλεμον πρὸς τὸν Πρωτογένη τεθνεῶτα», καὶ ὅτι ταῦτα ἀκούσας ὁ Δημήτριος ἐχαρίσθη τῇ τε εἰκόνι καὶ τῇ πόλει, διαλυθείσης τῆς πολιορκίας, εἶνε ἥκιστα ἀξιόπιστος. Διὰ πλείστους λόγους δὲν πρέπει νὰ πιστεύσῃ τις εἰς τὴν ῥῆσιν ταύτην, ἔτι δὲ μᾶλλον εἰς τὴν ἑτέραν, ὅτι δῆθεν ὁ Πρωτογένης ἀπέθανε κατὰ τὴν πολιορκίαν, ἐνῷ τοὐναντίον διομολογεῖται ὅτι ἔζη, μάλιστα δὲ κατοικῶν ἔν τινι οἰκίσκῳ, ὡς συνείθιζε, πλησίον κήπου ἐκτισμένῳ καὶ μικρὸν τῆς Ῥόδου ἀφισταμένῳ, ἐκεῖ, ὅπου ἀκριβῶς ὁ Δημήτριος εἶχε κατασκηνώσει, οὐ μόνον δὲν ἐκινήθη, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ μικρὸν διέκοψεν ἕνεκα τῶν ἐφόδων τὰς ἀπὸ πολλοῦ ἀρξαμένας ἐργασίας του. Ὅτε ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ ἠρωτήθη ἐπὶ τίνι ἀσφαλείᾳ διέμενεν ἔξω τῶν τειχῶν, οὗτος ἀπεκρίνατο ὅτι ὁ βασιλεὺς ἤγειρε πόλεμον κατὰ τῶν Ῥοδίων καὶ οὐχὶ κατὰ τῶν τεχνῶν· ἐφ' ᾧ ὁ μεγάθυμος ἐκεῖνος ἡγεμὼν ἐπέταξε νὰ φρουρῇ περὶ αὐτὸν ἱκανὸν στρατιωτῶν ἀπόσπασμα, διότι ἐφίετο νὰ διατηρηθῇ ἐκείνη ἡ καλλιτεχνικὴ ὕπαρξις, ἥτις μέχρι τότε εἶχε διασωθῆ. Ἵνα μὴ δὲ τὸν ἀπασχολῶσιν ἐφέρετο αὐτὸς ὁ ἴδιος παρ' αὐτῷ καὶ καταλείπων τὴν τριπόθητον τῆς νίκης πρόοδον ἔβλεπεν αὐτὸν ἐργαζόμενον πρὸς τερψιθυμίαν.

Ἡ εἰκὼν ἐπὶ τῆς ὁποίας τότε εἰργάζετο ἔχαιρε τὴν ἑξῆς φήμην, ὅτι ὁ Πρωτογένης τὴν ἐζωγράφησεν ὑπὸ τὴν σπάθην. Ἀπεικόνιζε δ' αὕτη *Σάτυρον* τοῦ-

πίκλην *Ἀναπαυόμενον*, ὅστις, ἵνα καταδείξῃ τὴν ἀσφάλειαν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα αὐλούς. Αὐτὸς βεβαίως εἶνε ὁ Σάτυρος ἐκεῖνος, περὶ οὗ ἄλλοι ἔγραψαν ὅτι εἶδον ἐν Ῥόδῳ ἐπερειδόμενον ἐπὶ στήλης τινός, ἐφ' ἧς ἵστατο μία πέρδιξ, ὑπερτέρα πολὺ τοῦ Σατύρου κατὰ τὴν τέχνην καὶ ἀρέσκουσα πλειότερον τούτου, καίπερ ἐπιμελῶς κατειργασμένου· ὅ,τι ὅμως ἐπὶ μᾶλλον ἐπηύξησε τὸν θαυμασμὸν ἦτο ὅτι κομισθεῖσαι ἐκεῖ πρὸ τῆς εἰκόνος πέρδικες τιθασσευθεῖσαι ὑπὸ τῶν ὀρνιθοθηρῶν ἐπίπτιζον προσβλέπουσαι τὴν ἐν τῇ εἰκόνι πέρδικα, ἐπὶ τούτῳ δὲ βλέπων ὁ Πρωτογένης ὅτι τὸ κύριον ὑπελείπετο τῆς προσθήκης ἀπήλειψεν ἐκεῖθεν τὸ πτηνόν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἅμιλλα τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ Πρωτογένους εἶναι λίαν περίδοξος. Περὶ αὐτῆς ἰδοὺ τί ἱστορεῖται. Ὁ Πρωτογένης, καθ' ἃ εἴρηται, κατῴκει ἐν Ῥόδῳ· ὁ δ' Ἀπελλῆς διὰ τῆς φήμης μόνον, τῆς διασαλπισάσης τὸ κλέος τοῦ ἀνδρός, γνωρίζων αὐτὸν ἀφίκετο ἐν Ῥόδῳ καὶ ἅμα ἀποβιβασθεὶς ἐκεῖ διηυθύνθη εἰς τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ, ὅπως τὸν ἴδῃ· ὁ Πρωτογένης ἀπῆν· ὁ δ' Ἀπελλῆς εἰς τὴν ἐρωτήσασαν αὐτὸν τί νὰ εἴπῃ εἰς τὸν κύριόν της ἐπανελθόντα γραῖαν ἀντὶ τῆς ἐπιδόσεως παντὸς ἄλλου ἐπισκεπτηρίου, ὅπως παρ' ἡμῖν εἴθισται, «αὐτὸ» εἶπε, καὶ λαβὼν τὸν χρωστῆρα ἔσυρε λεπτοτάτην ἐκ χρώματος γραμμὴν ἐπί τινος εἰκόνος, ἣν ὁ Πρωτογένης προέκειτο νὰ ζωγραφήσῃ, καὶ ἀπῆλθεν. Ἡ γραῖα, ὡς ἐπανῆλθεν ὁ Πρωτογένης, διηγήθη αὐτῷ ἅπαν τὸ συμβάν, οὗτος δέ, ὡς εἶδε τὴν λεπτότητα τῆς γραμμῆς, ἀνεγνώρισε τὴν χεῖρα τοῦ γράψαντος, διότι οὐδεὶς ἄλλος ἠδύνατο νὰ γράψῃ τι τόσον τέλειον· οὐδὲν ἧττον διχάζει ὁ Πρωτογένης τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀπελλοῦ χαραχθεῖσαν γραμμὴν δι' ἄλλου χρώματος καὶ ἀπερχόμενος ἐπέταξε τῇ γραίᾳ νὰ ἐπιδείξῃ τῷ Ἀπελλῆ, ἐὰν ἐπανήρχετο, τὴν λεπτοτέραν ἐκείνην γραμμήν, καὶ νὰ εἴπῃ αὐτῷ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὅν τινα ζητεῖ. Τούτου γενομένου, ὡς ἐπανῆλθεν ὁ Ἀπελλῆς, ἅτε δὴ μὴ θέλων ἄλλος τις νὰ ἦνε ἀνώτερος αὐτοῦ, διχοτομήσας διὰ τρίτου χρώματος διήρεσε τὰς γραμμάς, μηδαμῶς ἀπολιπὼν τόπον εἰς ἑτέραν γραμμὴν οἱασδήποτε λεπτότητος· ὡς δὲ εἶδε ταῦτα ὁ Πρωτογένης, ἀναγνωρίσας ἑαυτὸν ἡττηθέντα, ἔδραμε πρὸς τοῦτον ἐπὶ φιλοξενήσει. Τοιουτοτρόπως, ἄνευ οὐδενὸς ἄλλου ζωγραφήματος περιγενομένη ἡ εἰκὼν αὕτη εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἀπέσπασε τὸν θαυμασμὸν καὶ ἔκπληξιν ἁπάντων, κυρίως δὲ τῶν καλλιτεχνῶν. Δυστυχῶς ὅμως ἐκάη ἐν Ῥώμῃ κατὰ τὸν πρῶτον ἐμπρησμὸν τῶν Καισαρικῶν ἀνακτόρων, ἔνθα τὸ πρὶν ἀπλήστως ἕκαστος ἀπεθαύμαζε τὸν ἐκτεταμένον ἐκεῖνον χῶρον μηδὲν ἄλλο περιέχοντα ἢ γραμμὰς σχεδὸν ἀοράτους· καὶ ὅμως κατατεθεῖσαν μέσῳ τόσων διασήμων ἔργων ἀρίστη καὶ περίπυστος προσείλκυεν ἁπάντων τὰ βλέμματα, καίπερ ἀτελής. Οὕτως οἱ δύο καλλιτέχναι συνῆψαν φιλίαν ἀδιάῤῥηκτον καὶ τοῦτο, διότι ὁ Ἀπελλῆς ἦτο εὐγενέστατος καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἐφαμίλλοις αὐτοῦ, μάλιστα εἰς αὐτὸν ἰδίως ὀφείλεται ἡ ὑπὲρ τοῦ Πρωτογένους ἀναπτυχθεῖσα κατόπιν μεγάλη ὑπόληψις τῶν Ῥοδίων, οἵτινες, ἐπειδὴ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐγένοντο ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν, ὀλίγον ἐξετίμων αὐτά, διότι ἐρωτήσας ἀνθ' ὁπόσου πωλεῖ εἰκόνας τινάς, ἃς εἶχε ζωγραφήσει, καὶ ἀκούσας τιμὴν ἐλαχίστην, συνεφώνησεν αὐτὰς διὰ πεντήκοντα τάλαντα, διαδιδοὺς ὅτι ἀγοράζει ταύτας, ἵνα κατόπιν ἐκποιήσῃ αὐτὰς ὡς ἰδίας αὐτοῦ. Τοῦτο συνέβαλεν εἰς τὸ νὰ γνωρίσωσιν οἱ Ῥόδιοι τὸν ζωγράφον των καὶ νὰ σπεύσωσι πρὸς ἀγορὰν τῶν εἰκόνων, ὑπερτιμηθεισῶν ὅμως τότε. Περὶ δὲ τοῦ τί αὗται ἀπεικόνιζον οὐδὲν γινώσκει τις, βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ἐζωγράφησε τὸν *Κύδιππον*, τὸν *Τληπόλεμον*, τὸν τραγῳδιογράφον *Φιλῖσκον* ἐν καταστάσει ἀνθρώπου σκεπτομένου, ἕνα ἀθλητὴν καὶ τὸν βασιλέα Ἀντίγονον. Πλὴν τούτων ἐζωγράφησε τὰς εἰκόνας τῆς Φαιστιάδος, μητρὸς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους, ὅστις συνείθιζε νὰ τὸν παρακινῇ εἰς τὸ νὰ ζωγραφήσῃ τοὺς ἄθλους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἵνα δικιωνισθῶσιν, ἐνῷ ἐγὼ νομίζω ὅτι αὐτὸς ὠθεῖτο πρὸς αὐτοὺς ὑπὸ τινος μανίας καὶ διαπύρου πρὸς τὴν τέχνην ἔρωτος. Τελευταῖον ἐζωγράφησε τὸν *Ἀλέξανδρον* καὶ τὸν θεὸν *Πάνα*. Ἐν Ἀθήναις ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν πεντακοσίων ἐζωγράφησε τοὺς *Νομοθέτας*, μέχρι δὲ τῶν χρόνων τοῦ Τιβερίου τὰ σχέδια καὶ σκιαγραφήματα τοῦ καλλιτέχνου τούτου, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα ἦσαν ὑπέρτερα τῶν τῆς φύσεως, παρεφυλάττοντο εἰς τοὺς διαδρόμους τῆς Ῥώμης.

Ἦν δὲ καὶ ἀγαλματοποιός, τήκων ὀρείχαλκον εἰς μορφώματα, καὶ πλάστης διάσημος. Ἔγραψε καὶ δύο βιβλία περὶ Ζωγραφικῆς καὶ περὶ Μορφῶν, καταλιπὼν εἰς τοὺς ἐπιγόνους ἐν μὲν ταῖς εἰκόσι τὰ παραδείγματα, ἐν δὲ ταῖς συγγραφαῖς τοὺς τῆς τέχνης κανόνας· ἃς μὴ φανῇ δὲ παράδοξον ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἔργων καὶ τῶν ὑπομνημάτων τόσον μεγάλου ἀνδρὸς εἶνε τόσον μικρός, διότι ταῦτα μὲν ἴσως ὁ χρόνος ἐξηφάνισεν, ἐκεῖνα δὲ καθὸ ποιηθέντα μετ' ἐξαιρετικῆς ἐπιμελείας ὑπέκλεψαν αὐτῷ τὸν καιρόν, οὐδὲ ἐπέτρεψαν νὰ ἐργασθῇ πολύ· οὐδὲν ἧττον ὅμως διὰ τὴν τελειότητά των ἐθεωρήθησαν ἀρκοῦντα, ὅπως ἐπιδαψιλεύσωσιν αὐτῷ τὴν αἰωνιότητα.

ΔΗΜ. Π. ΓΕΩΡΓΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΗΣ ΒΙΡΜΑΝΙΑΣ

Εἷς τῶν ἀνταποκριτῶν τοῦ *Εἰκονογραφημένου Κόσμου*—Monde Illustré— τῶν Παρισίων, περιηγούμενος ἐσχάτως τὴν Ἰνδοκίναν καὶ τυχὼν εὐκαιρίας νὰ παρουσιασθῇ μετά τινων Ἄγγλων ἀξιωματικῶν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τῆς Βιρμανίας, διηγεῖται ὡς ἀκολούθως τὰ τῆς παρουσιάσεώς των.

Ἀλλὰ πρὸ τῆς διηγήσεως ταύτης, κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ προτάξωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ὀλίγον γνωστοῦ τούτου κράτους.

Πρὸ μικροῦ ἔτι χρόνου ἡ Βιρμανία περιελάμβανε τὸ δυτικὸν μέρος τῆς εὐρείας ἠπείρου τῆς Ἰνδοκίνας, ἡ δὲ ὁλικὴ τῆς χώρας ἔκτασις ὑπερέβαινε τὰ 700,000 τετρ. χιλιόμετρα· ἀλλ' ἀπό τινων χρόνων αἱ καλλίτεραι αὐτῆς χῶραι, ἰδίᾳ δὲ αἱ παράλιοι ἐπαρχίαι, κατεκτήθησαν ὑτὸ τῶν Ἄγγλων, καὶ συνεπείᾳ τοῦ διαμελισμοῦ τούτου, ἡ ἔκτασις τῆς ἀνεξαρτήτου Βιρμανίας περιωρίσθη μόνον εἰς 400,000 τετρ. χιλιόμετρα μετὰ πληθυσμοῦ 4,000,000.

Ὁ Ἄρχων, ὃν καλοῦσι βασιλέα ἢ αὐτοκράτορα—Boa βιρμανιστὶ—ἢ ἄλλως χρυσόποδα Μεγαλειότητα, αὐτοκαλεῖται ἄρχων τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ εἶνε ἀπόλυτος κύριος τῆς ζωῆς καὶ τῆς περιουσίας τῶν ὑπηκόων του.

Δὲν ἔχει πρωθυπουργόν, ἀλλὰ κυβέρνησιν, ἔχουσαν νομοθετικὴν, ἐκτελεστικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν καὶ συγκειμένην ἐξ ἑνὸς συμβουλίου ἀπαρτιζομένου ἐκ τεσσάρων ἀνωτέρων μελῶν, ἐχόντων συμβουλευτικὴν καὶ ἀποφασιστικὴν ψῆφον, ἐκ τεσσάρων κατωτέρων, ἐχόντων ψῆφον συμβουλευτικήν, καὶ ὀκτὼ γραμματέων.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου μετεφέρθη ἀπὸ τῆς Ava εἰς Mandaly ἔνθα καὶ τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον, ὅπερ ἀγρύπνως φρουρεῖται, ἡ δὲ Α. Μεγαλειότης οὐδέποτε ἐξέρχεται.

Πρὸ τῆς θύρας τῶν ἀνακτόρων οἱ ἐπισκέπται ὀφείλουσι νὰ ἐκβάλωσι τὰ ὑποδήματά των, νἀφήσωσι δὲ τὴν ῥάβδον καὶ τὸ ξίφος των. Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην διατύπωσιν, φύλακες ὁδηγοῦσι τοὺς προσκεκλημένους μέχρι τῆς αἰθούσης τῶν ἀκροάσεων, κειμένης πλησίον τῆς μεγάλης αἰθούσης τοῦ θρόνου, ἕκαστος δὲ προσκαλεῖται νὰ καθίσῃ χαμαί.

Τὸ ἀνάκτορον τοῦτο εἶνε παράδοξον φύραμα πλούτου καὶ ἀκαθαρσίας, διότι οἱ μὲν τοῖχοι καὶ αἱ στῆλαι λάμπουσιν ἐκ παντοίων χρυσωμάτων καὶ ἀναγλύφων, τὸ δὲ ἔδαφος καλύπτεται διὰ χώματος. Ἕκαστος ἐπισκέπτης παραθέτει ἐνώπιόν του τὰ παρ' αὐτοῦ κομιζόμενα δῶρα, οἱ δὲ κήρυκες τοῦ βασιλέως ἐρωτῶσιν αὐτῶν τὰ ὀνόματα καὶ κάμνουσι διαφόρους ἐρωτήσεις περὶ τοῦ βίου αὐτῶν.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ βασιλεὺς ἐμφανίζεται ὑπὸ λευκῷ καλύμματι, ἐν εἴδει ἀλεξιβρόχου, οἱ δὲ προσκεκλημένοι λαμβάνουσι διαταγὴν νὰ καλύψωσι τοὺς πόδας καὶ νὰ ὦσιν ἀτάραχοι.

Ἡ Α. Χρυσόπους Μεγαλειότης, βαδίζουσα ἀξιοπρεπῶς, φθάνει μέχρι τοῦ ἐπὶ τῆς αἰθούσης τάπητος, ἐφ' οὗ ἐξαπλοῦται.

Ὑπηρέται προσφέρουσιν ἀμέσως τῷ βασιλεῖ κιβώτια πλήρη φύλλων betel, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὸ πρώτιστον διαμάσσημα (masticatoire) ἐν χρήσει καθ' ἅπασαν τὴν Ἰνδοκίναν.

Ὅταν ὁ βασιλεὺς εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, πάντες οἱ τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ ἀπαρτίζοντες Βιρμάναι πίπτουσι πρηνεῖς, μετά τινα δὲ παῦσιν δύο κήρυκες ἐγείροντες τὴν κεφαλὴν ἀναγγέλλουσι τοὺς προσκεκλημένους. Ἡ Α. Μ. παρατηρεῖ τοὺς περιεστῶτας διὰ τῶν διόπτρων του ἀποτείνων διαφόρους ἐρωτήσεις εἰς ἕκαστον, καὶ μετ' ὀλίγον ἡ συνδιάλεξις λαμβάνει γενικὸν χαρακτῆρα. Ὁ Βασιλεὺς ἐγείρεται, καὶ ἡ ἀκρόασις περατοῦται. Ἡ βασίλισσα μετὰ τῶν θυγατέρων της, παροῦσαι εἰς τὴν ἀκρόασιν ταύτην, προσφέρουσι τῷ βασιλεῖ νωπὰ κάρυα καὶ φύλλα betel.

Μ. Ν. Δ.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Διατί δὲν δίδετε καὶ σεῖς ἐλεημοσύνην εἰς κανένα πτωχόν; ἠρώτησέ τίς ποτε φιλάργυρον.

— Διότι ἡ Γραφὴ λέγει «Ὅ,τι δὲν θέλετε νὰ σᾶς κάμνουν οἱ ἄλλοι μὴ κάμνετε καὶ σεῖς εἰς αὐτούς! . . .» Αἴ! λοιπόν! Ἐγὼ δὲν θέλω νὰ μοῦ δίδουν ἐλεημοσύνην.

* * *

Ἐν τινι ξενοδοχείῳ.

— Παιδί, αὐτὸ τὸ κομμάτι τοῦ ψητοῦ, δὲν εἶναι τόσον καλόν, ὅσον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔφαγα τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν. Ὁ ὑπηρέτης:

— Ὤ! κύριε, ἀλλ' ἀφοῦ εἶναι ἀπὸ τὸ ἴδιον!...

Ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἄλλαις χώραις, χρησιμοποιοῦσι τὰ δέρματα τῶν ἐγχέλεων, συμπλέκοντες αὐτὰ καὶ περικαλύπτοντες τὰς λαβὰς τῶν μαστίγων, ὡς καὶ τὰ ἄκρα τῶν καλωδίων. Προσέτι τὰ δέρματα τῶν ἰχθύων τῶν ὀνομαζομένων *Πλατάκων*, κοινῶς παρ' ἡμῖν καλουμένων *Γλωσσῶν*, καθὼς καὶ ἄλλων, πωλοῦνται εἰς μεγάλας ποσότητας, χρησιμεύοντα πρὸς διύλισιν τῶν σιροπίων, πρὸς καθαρισμὸν τοῦ καφὲ (ὡς οἱ Εὐρωπαῖοι τὸν βράζουσιν εἰς τὰ καφφενεῖά των).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐν τῷ τετάρτῳ φυλλαδίῳ τῆς *Κορίννης*, ἀγγέλλοντες τὴν εἰς τὸ ἰταλικὸν μετάφρασιν τῆς *Πρὸς Δημότικον Παραινέσεως* τοῦ Ἰσοκράτους ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ποδαλειρίου Πετρίνη, ἐλέγομεν ὅτι ἡ σπουδὴ τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν Ἰταλίᾳ κατέστη σχεδὸν κοινὴ παρὰ τοῖς αὐτόθι καταγινομένοις εἰς τὴν φιλολογίαν. Ἤδη εὐχαρίστως ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ περιοδικῷ L' Emulazione μετάφρασιν τοῦ *περὶ γλώσσης* κεφαλαίου ἐκ τοῦ *Μικροῦ Πολίτου*, τοῦ γνωστοῦ βιβλίου τοῦ κ. Βεργωτῆ, ὃν ὁ δοκιμώτατος ἑλληνιστὴς κ. Β. Γρόττας, ὁ μεταφράζων τὸ ἔργον, ἀποκαλεῖ uno de' più eleganti scrittori della Grecia risorta.

Ἡ *Ἀμιλλα* ὑπισχνεῖται νὰ καταχωρίσῃ ἔν τινι τῶν προσεχῶν φυλλαδίων καὶ ἕτερον κεφάλαιον τοῦ *Μικροῦ Πολίτου* ἐπιγραφόμενον τὸ *Ὡραῖον*.

Ο ΚΟΜΗΣ ΙΒΑΝΟΦΣΚΗΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Συνέχεια ἴδε σελ. 39.

Ὑπάρχουσι στιγμαί, καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος ἔχει τι τὸ προφητικόν! Ἐξ ἑνὸς βλέμματος, ἐκ μιᾶς λέξεως, ἐξ ἁπλῆς κινήσεως σχηματίζει τις τὴν περὶ τῶν ἄλλων ἰδέαν του.

Ἐν ταῖς στιγμαῖς ἐκείναις ἠγάπησάς τινα, παρέσχες αὐτῷ μέρος τῆς καρδίας σου; Ἀδύνατον, ἵνα μὴ εἴπω δύσκολον, νὰ τὸν ἀποβάλῃς ἐξ αὐτῆς!... Ἐμίσησάς τινα; Εἶναι δυσχερὲς νὰ τὸν ἀγαπήσῃς ἢ τοὐλάχιστον νὰ θεωρῇς αὐτὸν δι' ἀδιαφόρου βλέμματος.

Ἡ κυρία Πέτκωφ, ὅτε τὸ πρῶτον εἶδε τὸν κόμητα ἐν Βουκουρεστίῳ, ἠσθάνθη διεγειρομένην ἐν τῇ καρδίᾳ της ἀποστροφήν, μῖσος ἀόριστον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Τὰ κατωτέρω θὰ δείξωσιν ἡμῖν κατὰ πόσον εἶχε δίκαιον.

Ὁ κύριος Πέτκωφ ὅμως, ὅστις, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, εἶχε γνωρίσῃ τὸν κόμητα ἐν Βουκουρεσίῳ, ἠγάπα αὐτόν.

Ἡ ὡραιότης συνήθως ἐμπνέει ἐμπιστοσύνην, ὁ δὲ κόμης ἦτο εὐειδεστάτος· πλὴν δὲ τούτου, ἐδείκνυεν ἤδη πρὸς αὐτὸν ἰδιάζουσαν εὔνοιαν καὶ φιλίαν. Ἐγίνωσκεν ὅτι, ἵνα κατορθώσῃ ὅ,τι ἐπεθύμει, ὤφειλε πρῶτον νὰ ἐπισύρῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του.

Καθ' ἑκάστην σχεδὸν, εὑρίσκων εὐλογοφανῆ ἀφορμὴν τὴν ἔλλειψιν ἐκλεκτῆς συναναστροφῆς ἐν τῇ κωμοπόλει, ὁ κόμης ἐπεσκέπτετο τὸν κύριον Πέτκωφ, πρὸς ὃν ἐξέφραζεν ἀπείρους εὐαρεσκείας, λέγων ὅτι ἐθεώρει μέγιστον εὐτύχημα τὴν ἐν Καζανλικίῳ συνάντησιν αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ κυρία Πέτκωφ ἐνίοτε μόνον ἐφαίνετο, προφασιζομένη ὁτὲ μὲν οἰκιακὰς ἀσχολίας, ὁτὲ δὲ ἀδιαθεσίαν. Πολλάκις ὁ σύζυγος αὐτῆς ἦτο ἀπών, τότε δὲ αὕτη, ἑκοῦσα ἄκουσα, ἠναγκάζετο νὰ τὸν ὑποδέχηται.

Ἐξ ὅλων τούτων τῶν συμπτωμάτων ὁ κόμης κατενόησεν, ὅτι ὤφειλε καὶ πάλιν νὰ κοπιάσῃ.

Ἡμέραν τινά, ὑπὸ τῆς ἰδέας ταύτης κατεχόμενος, κατήρχετο τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας, ἔνθα συνήντησε τὴν θαλαμηπόλον τῆς κυρίας Πέτκωφ, νεάνιδα ἐγχώριον, ὡραίαν καὶ ἀνθηράν, ὡς τοῦ Μαΐου ῥόδον.

Ἀστραπή τις παραυτὰ ἀκαριαία ἐφώτισε τὸ πρόσωπόν του.

— Ἰδοὺ ὡραία νεᾶνις! εἶπε καθ' ἑαυτόν. Ἂς δοκιμάσωμεν τοὐλάχιστον αὐτήν, ἀφοῦ ἡ κυρία φαίνεται τόσῳ πείσμων.... Καὶ ἔπειτα ἐγὼ δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ παραιτηθῶ ἐκείνης! Τίς οἶδεν.... Εἶμαι πανοῦργος.... Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι εἶμαι ὁ Σατανᾶς ἐνσαρκωμένος... Ἴσως δέ...

Οὐδὲ καθ' ἑαυτὸν ἐτόλμα νὰ ἐξενέγκῃ τὴν σκέψιν του ταύτην.

— Ἴσως ἡ ὡραία αὕτη νέα μοῦ χρησιμεύσῃ πρὸς ἐπιτέλεσιν τῶν καταχθονίων σχεδίων, τὰ ὁποῖα ἐν ἀνάγκῃ θὰ μεταχειρισθῶ, ἐὰν ἡ κυρία Πέτκωφ ἐξακολουθῇ ἀντιτάσσουσα τὴν αὐτὴν ἀντίστασιν. Ὁ δαίμων μου, τέλος πάντων, ὁ ἀγαθός μοῦ παρουσιάζει ἓν ὄργανον... δὲν τὸ ἀπορρίπτω!...

Ἐνῷ ἐπελείωνε τὰς σκέψεις του ταύτας, ἡ νεᾶνις εὑρίσκετο σχεδὸν ἐνώπιόν του.

— Πόσον ὡραία κόρη! εἶπε μετὰ προσπεποιημένης ἐκπλήξεως. Ὁποῖον θησαυρόν, ὁποῖον ἄγγελον κρύπτει ἡ οἰκία αὕτη! προσέθηκε θωπεύσας τὴν χαρίεσσαν θαλαμηπόλον.

— Κύριε!... ἐψέλλισεν ἡ νεᾶνις.

— Ἄ! μὴ φοβῆσαι, ὡραία μου, μὴ συστέλλεσαι! μήπως εἶναι ἐντροπὴ νὰ λέγῃ τις τὴν ἀλήθειαν, ὅτι εἶσαι ὡραία;

Συλλογισθεὶς δὲ ὅτι ταῦτα ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπῆλθε.

Τὴν ἐπιοῦσαν, κατερχόμενος τὴν κλίμακα, συνήντησε καὶ πάλιν τὴν νεάνιδα εἰς τὸ αὐτὸ μέρος.

— Ὤ! μᾶς περιμένει καὶ πάλιν ὁ ἄγγελός μας, εἶπε καθ' ἑαυτόν. Ἄ! σήμερον ἀρκεῖ ἓν μειδίαμα μόνον· ἂς περιμείνωμεν, μέχρις οὗ διαδοθῇ ἡ φλὸξ εἰς ὅλην τὴν καρδίαν...

Ὁ κύριος κόμης, ὡς βλέπετε, ἦτο ὁ Φάβιος Μάξιμος τοῦ ἔρωτος. Δὲν ἔκαμνεν ἔφοδον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ κατεπολέμει αὐτὸν διὰ τῆς βραδύτητος.

Τοῦτο ἐξηκολούθησεν ἐπί τινας ἡμέρας.

Ἡ ἁγνὴ καὶ ἀθῴα κόρη—ἦτο τεσσαρακαιδεκαέτις—πάντοτε εὑρίσκετο εἰς τὴν κλίμακα. Ἠγνόει καὶ αὐτὴ τὸ αἴτιον, ὅπερ ἐβίαζεν αὐτὴν νὰ εὑρίσκηται ἐπὶ τῆς κλίμακος, ἀλλ' ἠσθάνετο ἐνδόμυχον εὐαρέστησιν, διότι κατώρθωσε νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν τοῦ κομψοῦ καὶ εὐγενοῦς ξένου.

Ὁ κόμης, ἀφοῦ ἐνόμισεν ὅτι ἱκανὸν πῦρ ἀνῆψεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς νεάνιδος, ἔκρινε καλὸν νὰ ἐπαυξήσῃ αὐτὸ δι' ἀπουσίας ἡμερῶν τινων, μεθ' ὧν τὴν παρέλευσιν ἐνεφανίσθη καὶ πάλιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου Πέτκωφ.

Ἡ πτωχὴ θαλαμηπόλος, ἥτις εἶχε καταντήσῃ εἰς ἀπόγνωσιν ἕνεκα τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ, ἐῤῥίφθη πρὸς τὸ σύνηθες μέρος, ἅμ' ἀκούσασα τὰ βήματα τοῦ κόμητος, ἅτινα ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ μεταξὺ τῶν βημάτων χιλιάδος ἄλλων ἀνθρώπων. Ἀνέμενεν ἡ δυστυχής, αἱ δὲ ὧραι, καθ' ἃς ὁ κόμης διέμεινε παρὰ τῷ κυρίῳ Πέτκωφ, ἐφαίνοντο αὐτῇ αἰῶνες.

Ἀκούσασα δὲ αὐτὸν κατερχόμενον, ἠσθάνθη τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας της διπλασιαζομένους· ἀφεύκτως δὲ θὰ ἔπιπτεν ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ Ῥώσου, ἐὰν ὁ ὄπισθεν αὐτῆς τοῖχος δὲν εὑρίσκετο πρὸς ὑποστήριξίν της.

Ὁ κόμης, ἰδὼν τὴν κατάστασιν ταύτην τῆς

νεάνιδος, κατενόησεν ὅτι ἐπῆλθεν ἡ στιγμὴ τῆς προσβολῆς.

— Τί κάμνεις, κόρη μου; ἠρώτησεν αὐτήν.

Τοσαύτη μέριμνα ὑπῆρχεν ἐν τῇ φωνῇ τοῦ εὐγενοῦς Ῥώσου, τοσαύτη πατρική, οὕτως εἰπεῖν, στοργή, ὥστε ἡ ἀτυχὴς νεᾶνις ἐπίστευσεν ὅτι ἡ ἐρώτησις αὕτη τοῦ κόμητος ἐγένετο, διότι οὗτος εἶχεν ὑπὲρ αὐτῆς μέγα ἐνδιαφέρον.

— Μόνη ἐγὼ τὸ ἠξεύρω... ἐψέλλισεν αὕτη μετά τινας στιγμὰς δισταγμοῦ.

Ὁ κόμης ἐκ τῆς ἀορίστου αὐτῆς ἀπαντήσεως τῆς νεάνιδος ἐνόησεν ὁποῖον πάθος ἐπάφλαζεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς δυστήνου κόρης.

— Μήπως πάσχῃς, ὡραία μου; ἠρώτησεν, ἐξηγῶν ἢ μᾶλλον θέλων νὰ ἀποσπάσῃ ἐκ τῶν χειλέων τῆς Μαρίας τὴν ἐξήγησιν τῆς ἀμφιβόλου ταύτης φράσεως.

— Ναί... ὄχι... δὲν... πρώτην φορὰν μοῦ συμβαίνει τοῦτο, κύριε... ἀπεκρίθη ἡ νεᾶνις μετά τινος συστολῆς. Ἅμα ἀκούσω τὰ βήματά σας, αἰσθάνομαι νὰ κτυπᾷ σφοδρῶς ἡ καρδία μου... Πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον καὶ ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω, μὲ σύρει εἰς τὴν κλίμακα... Νομίζω, κύριε, ὅτι...

— Τί νομίζεις, Μαρία μου; ὑπέλαβεν ὁ κόμης, οὗτινος τὸ βλέμμα διέχεεν ὅλην τὴν μαγνητικὴν ἐκείνην γλυκύτητα, καὶ μειδιῶν μειδίαμα, ὅπερ καὶ τὸν Ἀσμοδαῖον αὐτὸν θὰ ἠπάτα.

— Νομίζω ὅτι... σᾶς ἀγαπῶ, κύριε.

— Ἀλήθεια! μὲ ἀγαπᾶς! Ἀχ! ὁποία χαρά! ἀνέκραξεν ὁ κόμης, ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνακράξῃ τις, εὑρισκόμενος εἰς τὴν κλίμακα ξένης οἰκίας.

— Ὦ! ναί!... ἀλλὰ σεῖς... δὲν θὰ καταδεχθῆτε βεβαίως νά...

— Νὰ σὲ ἀγαπήσω, αἴ; δὲν εἶναι ἔτσι;.. Ὦ! τὸ πτωχὸν κοράσιον! καὶ διατί, Μαρία μου;... καὶ διατί, ἄγγελέ μου;... εἶπε, περιλαμβάνων τὴν ἀτυχῆ νεάνιδα ἐν ταῖς ἀγκάλαις του.

Ἀκτὶς χαρᾶς διέλαμψεν ἐπὶ τῆς μορφῆς του.

— Ἐπὶ τέλους τὸ κατορθώσαμεν! τὸ πτηνὸν ἐνέπεσεν εἰς τὴν παγίδα!.. εἶπε καθ' ἑαυτόν.

Εἶτα δέ:

— Καὶ διὰ νὰ σοῦ ἀποδείξω πόσον σὲ ἀγαπῶ, προσέθηκεν, ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν νεάνιδα, σὲ παρακαλῶ νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν οἰκίαν μου, διὰ νὰ σοῦ προσφέρω ἓν λαμπρὸν δῶρον.

Ἡ νέανις συνήνεσεν.

Ἀθῷα κόρη! Εἰς ποίου δαίμονος ἀγκάλας ἐγκατέλιπες σεαυτήν!

Μετά τινας ὥρας ἡ μέχρι πρὸ ὀλίγου ἀγνοτέρα τῶν Χερουβεὶμ νεᾶνις ἐπανήρχετο ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ κόμητος. Ἀπερίγραπτος χαρὰ διεχεῖτο ἐπὶ τοῦ προσώπου της.

— Τῳόντι λαμπρὰ δῶρα προσφέρει ὁ κύριος αὐτός, εἶπεν, εἰσελθοῦσα εἰς τὸ δωμάτιόν της.

Καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου της, χρυσοκέντητον βαλάντιον.

— Ἄ! Εἶναι χρυσᾶ! προσέθηκεν. Ἂς τὰ μετρήσω ἕν, δύο, τρία... ὤ! πολλά, πολλά! ἐξηκολούθησεν ὑπολογίζουσα τὸ χρυσίον. Ποτὲ δὲν θὰ ἠμποροῦσα νὰ συνάξω τόσα μὲ τὸν μισθόν μου.... Ἀλλὰ καὶ τὸ βραχιόλιον, προσέθηκεν, ἐξάγουσα κομψότατον ψέλλιον, πόσον εἶναι ὡραῖον! Τὸ καϋμένο! δὲν πρέπει νὰ τὸ φορέσω... ἂν τὸ ἴδῃ ἡ κυρία, τί θὰ τῆς εἴπω... Ἔλα, ἔλα, νὰ σὲ κρύψω, εὔμορφόν μου βραχιολάκι! Ἄ! Τί καλὸς ποῦ εἶναι αὐτὸς ὁ κύριος!... Ὁσάκις μὲ προσκαλεῖ, θὰ πηγαίνω... Ἴσως μοῦ δώσῃ καὶ ἄλλα καλλίτερα...

Ὀλίγαι μόνον ἡμέραι παρῆλθον, καὶ ἡ νεᾶνις κατέστη παράφρων διὰ τὸν κόμητα. Παρημέλησεν ὅλας τὰς ὑπηρεσίας τῆς οἰκίας, ἕνεκα δὲ τούτου ἤκουε καθ' ἑκάστην τὰς ἐπιπλήξεις τῆς κυρίας της. Παρετήρει πότε θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τύχῃ καταλλήλου στιγμῆς, ὅπως πορευθῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κόμητος, ὅστις, ἂς τὸ ὁμολογήσωμεν, ἤρξατο αἰσθανόμενος πλῆξιν ἐκ τῶν συχνῶν ἐπισκέψεων τῆς θαλαμηπόλου, ὥστε, ἐὰν δὲν ἦτο βέβαιος ὅτι ἴσως θὰ ἐλάμβανεν ἐν τῷ μέλλοντι ἀνάγκην αὐτῆς,—τοῦτο δὲ ἐνόει ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν συμπεριφορᾶς τῆς κυρίας Πέτκωφ,—βεβαίως θἀπεδίωκεν αὐτὴν τῆς οἰκίας.

Ἐν τούτοις ἐξηκολούθει ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ καθιστῶν μᾶλλον στενὴν τὴν πολιορκίαν, ἣν ἡ ἀκολασία αὐτοῦ ἔστησεν ἐναντίον ἐντίμου γυναικός. Ὁσάκις εὕρισκε μόνην τὴν κυρίαν Πέτκωφ, ἐπεδαψίλευεν αὐτῇ ἁπάσας τὰς φιλοφρονήσεις, πάντας τοὺς περιποιητικοὺς τρόπους, ἔσθ' ὅτε δὲ ἔρριπτε καὶ λέξεις τινάς, ἀορίστους μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐκφραστικὰς καὶ καταληπτὰς εἰς τὴν γυναῖκα.

Ἠρυθρία ἡ ἀτυχὴς καὶ ἐσιώπα.

Πολλάκις ἐν τῇ ἀγανακτήσει καὶ ὀργῇ της ἀπεφάσισε νὰ ὁμολογήσῃ τὰ πάντα εἰς τὸν σύζυγόν της, νὰ τῷ εἴπῃ ὁποῖον φίλον ὑπεδέχετο ἐν τῇ οἰκίᾳ. Εἶτα ὅμως σκεπτομένη:

— Ὦ! διατί νὰ τοῦ τὰ εἴπω, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν. Ὁ κόμης χωρὶς ἄλλο θὰ ἀναγκασθῇ νὰ παραιτηθῇ, ἅμα ἐννοήσῃ τὸ μάταιον τῶν λόγων του.

Πρὸς τούτοις ἡ κυρία Πέτκωφ ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ σύζυγός της ἐξετίμα καὶ ἠγάπα τὸν κόμητα, ὥστε ἦτο λίαν πιθανὸν νὰ μὴ γείνῃ πιστευτή, ἢ ὁ κύριος Πέτκωφ νὰ ὑποθέσῃ ἄλλο τι ἤ, ὅπερ τὸ πιθανώτερον, νὰ γεννήσῃ ἀδίκως καὶ ὑποθάλψῃ ἀτόπως ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ συζύγου της τὸν σκώληκα τῆς ζηλοτυπίας.

(ἕπεται συνέχεια) ΛΑΜΠΡΟΣ ΕΝΥΑΛΗΣ

Τύποις ΚΟΡΙΝΝΗΣ ἐν τῇ διασταυρώσει τῶν ὁδῶν Μιλτιάδου καὶ Νικίου ἀρ. 15